

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพของผู้นำชุมชนสังกัดเทศบาลตำบลในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยกำหนดกระบวนการ ในการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
  2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
  4. การวิเคราะห์ข้อมูล และ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- รายละเอียดของขั้นตอนในกระบวนการวิจัย มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่

ผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการชุมชนจำนวน 2,592 คน ซึ่งสังกัดเทศบาลตำบล 5 แห่ง ใน 173 ชุมชนในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ (สำนักงานเทศบาล ตำบลในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2553) โดยมีรายละเอียดดังนี้

เทศบาลตำบลสำโรงเหนือ	จำนวน	255 คน	ใน 17 ชุมชน
เทศบาลตำบลด่านสำโรง	จำนวน	345 คน	ใน 23 ชุมชน
เทศบาลตำบลบางเมือง	จำนวน	975 คน	ใน 65 ชุมชน
เทศบาลตำบลแพรกษา	จำนวน	330 คน	ใน 22 ชุมชน
เทศบาลตำบลบางปู	จำนวน	690 คน	ใน 46 ชุมชน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุมชน สังกัดเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 346 คน ซึ่งการ

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยการสุ่มจากตารางของ ยามาน่า (Yamane's อ้างถึงใน นิสารัตน์ ศิลปเดช, 2542, หน้า 112) โดยประชากร 2,500 คน ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จะได้กลุ่มตัวอย่าง 346 คน แต่ประชากรของการวิจัยมี 2,595 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 350 คน

จากนั้นผู้วิจัยได้สุ่มแบบแบ่งชั้นให้ได้กลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชน ที่สังกัดเทศบาลตำบลทั้ง 5 แห่ง ในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนของผู้นำชุมชนที่มีอยู่จริงในแต่ละตำบล จากนั้นผู้วิจัยสุ่มผู้นำชุมชนมาเป็นกลุ่มตัวอย่างชุมชนละ 5 คน จากที่มีอยู่ชุมชนละ 15 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ลำดับ ที่	เทศบาลตำบลในเขต อำเภอเมืองสมุทรปราการ	จำนวนประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		จำนวน ชุมชน	ชุมชน ละ (คน)	รวม กรรมการ (คน)	จำนวน ชุมชน	ชุมชน ละ (คน)	รวม กรรมการ (คน)
1	สำโรงเหนือ	17	15	255	7	5	35
2	ด่านสำโรง	23	15	345	10	5	50
3	บางเมือง	65	15	975	26	5	130
4	แพรกษา	22	15	330	9	5	45
5	บางปู	46	15	690	18	5	90
	รวมทั้งสิ้น	173	75	2,595	70		350

ที่มา : ฝ่ายพัฒนาสังคมสำนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2553

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลศักยภาพของผู้นำชุมชนสังกัดเทศบาลตำบล

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้นำชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษาสถานภาพสมรส อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และ เทศบาล ตำบลที่สังกัด ซึ่งผู้วิจัยสร้างเป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยสร้างเป็นแบบทดสอบ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ โดยให้ เลือก ตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” โดยกำหนดให้ข้อที่ตอบถูก ได้ 1 คะแนน และข้อที่ตอบผิด ได้ 0 คะแนน(นิสาร์ตัน ศิลปเดช, 2542, หน้า 123)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถและทักษะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของ ผู้นำชุมชนสังกัดเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสื่อสารและ แนะนำประชาชน 2) การวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) การดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหา และ 4) การติดตามและประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหา จำนวน 25 ข้อ โดยข้อ คำถามในแต่ละด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบ ของลิเคิร์ต (Likert's scale) โดยกำหนดค่าของคะแนน ดังนี้ (สาร์ตัน ศิลปเดช, 2542, หน้า 124)

คะแนน 5	หมายถึง	มีความสามารถ และทักษะ ระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	มีความสามารถ และทักษะ ระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	มีความสามารถ และทักษะ ระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	มีความสามารถ และทักษะ ระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	มีความสามารถ และทักษะ ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน สังกัด เทศบาลตำบลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัด สมุทรปราการ ผู้วิจัยสร้างเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open ended form) จำนวน 2 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบ สามารถแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะได้โดยเสรี

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย

การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของผู้นำ ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถามเกี่ยวกับ

ศักยภาพของผู้นำชุมชนสังกัดเทศบาลตำบล ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

2.2 สร้างคำถามเกี่ยวกับศักยภาพในด้าน ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะของผู้นำชุมชนสังกัดเทศบาลตำบลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

2.3 นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความตรงตามเนื้อหา (content validity)

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ได้แก่

2.5.1 นายธีรพล ชุนเจริญ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางปู

2.5.2 ร.ต.อ. สมกฤต เรืองเกษม รองสารวัตรป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจภูธรเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

2.5.3 อาจารย์พรศิริ กองนวล ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

7. นำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้ (tryout) กับผู้นำชุมชนอื่นๆจำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่ผู้นำชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's coefficient) (Cronbach, 1970, p. 161 อ้างถึงใน นิสารัตน์ ศิลปเดช, 2542, หน้า 52) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.953

8. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชนสังกัดเทศบาลตำบล 5 แห่งในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการที่ได้รับการสุ่มไว้ในแต่ละชุมชน จำนวนรวม 350 คน จนครบตามจำนวนที่ต้องการ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแล้ว นำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในเครื่องคอมพิวเตอร์ ตามลำดับ ดังนี้

1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้นำชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่และค่าร้อยละ

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) และคำนวณค่าร้อยละ (percentage) จากนั้นนำมาแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้ (นิสารัตน์ ศิลปเดช, 2542, หน้า 123)

ระดับความรู้	ระดับคะแนน	ร้อยละ
มาก	24- 30 คะแนน	80-100
ปานกลาง	15 -23 คะแนน	50-79
น้อย	0 - 14 คะแนน	0-49

1.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถและทักษะของผู้นำชุมชน สังกัดเทศบาลตำบลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นแปลความหมายออกมา เป็นระดับความสามารถและทักษะ ตามเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) โดยกำหนดค่าเฉลี่ยเป็น 5 ช่วง ซึ่งแต่ละช่วง มีความหมายดังนี้ (นิสารัตน์ ศิลปเดช, 2542, หน้า 123)

ช่วงค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง	มีความสามารถและทักษะมากที่สุด
ช่วงค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง	มีความสามารถและทักษะมาก
ช่วงค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง	มีความสามารถและทักษะปานกลาง
ช่วงค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง	มีความสามารถและทักษะน้อย
ช่วงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง	มีความสามารถและทักษะน้อยที่สุด

1.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของศักยภาพของผู้นำชุมชนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะ ตามตัวแปรต้น ทั้ง 8 ตัว สำหรับ ตัวแปร เพศ ใช้ ค่าที (t-test) และใช้ค่า เอฟ (F-test) ทดสอบความแตกต่างตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน และเทศบาลตำบลที่สังกัด ในกรณีที่พบความแตกต่างในศักยภาพของผู้นำชุมชน ภายหลังการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) แล้ว ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ LSD (Fisher's Least Significant Difference)

1.5 แบบสอบถามตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน สังกัดเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วจัดหมวดหมู่ตามประเด็นสำคัญ จากนั้นแจกแจงนับความถี่ของแต่ละประเด็น แล้วนำเสนอ แบบพรรณนาความ (description) เรียงลำดับความถี่มากไปหาน้อย

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.1 สถิติที่ใช้ในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Coefficient)

2.2 สถิติคำนวณหาค่าร้อยละ

2.3 สถิติคำนวณค่าเฉลี่ย

2.4 สถิติคำนวณค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.5 สถิติคำนวณค่า t

2.6 สถิติคำนวณค่า F

2.7 สถิติคำนวณค่าความแตกต่าง ของ LSD (Fisher's Least Significant Difference)

สูตรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 105)

$$\text{สูตร} = P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนแปลง

n แทน จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าเฉลี่ย (mean) จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 105)

$$\text{สูตร } \bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

n แทน จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; SD) จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 106-108)

$$\text{สูตร } SD = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$(\sum x^2)$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลัง

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวอย่างยกกำลัง

n แทน จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน t -test (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 112)

$$\text{สูตร } t = \frac{eD}{\frac{\sqrt{n eD^2 - (eD)^2}}{(n-1)}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติจะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความนัยสำคัญ

eD แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n แทน จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

eD^2 แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนนยกกำลังสอง

5. สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) (สุวรรณีย์ ศิริโกภา
ภิญโญ, 2546, หน้า 209)

$$\text{สูตร } F = \frac{MS_B}{MS_W}, df_1 = k - 1, df_2 = n - k$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่ทดสอบ
	MS_B	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองภายในกลุ่ม
	df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ
	n	แทน	จำนวนประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

6. ความเชื่อมั่น (Reliability) ให้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (สุรเชษฐ์ มีไมตรี
จิตต์, 2540, หน้า 47)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนน

K = จำนวนข้อทั้งหมด

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม